

การประชุมบุคลากรมหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปีการศึกษา 2554
เรื่อง มหาวิทยาลัยรังสิตกับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน: โอกาส ผลกระทบ และความท้าทาย
เมื่อวันพุธที่ 1 มิถุนายน 2554
ห้องประชุม 1-301 ชั้น 3 อาคารอาทิตย์ อุไรรัตน์ มหาวิทยาลัยรังสิต

พัชรา หาญเจริญกิจ* สรุปการประชุม

การประชุมบุคลากรมหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปีการศึกษา 2554 เรื่อง มหาวิทยาลัยรังสิตกับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน : โอกาส ผลกระทบ และความท้าทาย กำหนดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ในการจัดทำยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 และเผยแพร่ให้สถาบันอุดมศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและแนวทางในการดำเนินการ เพื่อรองรับการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน พร้อมทั้งให้จัดทำเป็นแผนปฏิบัติการอาเซียนด้าน การศึกษาที่สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

การกล่าวต้อนรับและปาฐกถาพิเศษ

ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยรังสิต กล่าวต้อนรับและได้มีปาฐกถาพิเศษ สรุปความได้ดังนี้

มหาวิทยาลัยรังสิต จัดประชุมบุคลากรต่อเนื่องกันมา ครึ่งนี้เป็นปีที่ 11 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดบทบาทและทิศทางที่จะก้าวต่อไป โดยในปีการศึกษา 2548 มหาวิทยาลัยรังสิต ได้ประกาศนโยบายเส้นทางสู่ความเป็นเลิศ (Road Map to Excellence) โดยเน้นใน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ต้องมีความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness) ต้องก้าวไกลเป็นมหาวิทยาลัยอิเล็กทรอนิกส์ (e-University) ต้องก้าวไปสู่ความเป็นนานาชาติ (Internationalization) ต้องรับรองมาตรฐานได้ (Certificate) และต้องพร้อมต่อโลกความจริง (Readiness for the Real World) โดยมหาวิทยาลัยรังสิตมีเป้าหมายมุ่งสู่การเป็นนานาชาติโดยเน้นใน 2 ด้าน คือ เทคโนโลยีสารสนเทศและภาษาต่างประเทศ มีการกำหนดเป้าหมายให้สอนเป็นภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นปีละ 10% มาอย่างต่อเนื่อง สำหรับปีการศึกษา 2552 มหาวิทยาลัยรังสิตตระหนักเห็นว่า มหาวิทยาลัยรังสิตคือชุมพลแห่งปัญญาของชาติ เพื่อปฏิรูปประเทศไทยไปสู่การเป็นสังคมธรรมมาธิปไตย และตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 เป็นต้นไป มหาวิทยาลัยรังสิตมีภารกิจที่ต้องทำเพิ่มขึ้น เนื่องจากเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อทางการเมืองซึ่งมีสองทางเลือกคือ change กับ chaos ซึ่งก็ยังไม่อาจจะรู้ได้ว่าจะเป็นอย่างไร เมื่อดูสภา

ผู้แทนฯ ของไทยก็มีคนไร้คุณภาพเข้าไปมากมาย ซึ่งเป็น ผลมาจากคุณภาพของคนเลือก นอกจากนี้ ประชาชนคนไทย จำนวนไม่น้อยก็มีค่านิยมขอให้ได้เลื่อนขั้นเงินเดือน โดยไม่ต้องทำงาน เป็นเพราะระบบการศึกษาของเราไม่สมารถทำให้คน แยกแยะระหว่างคนดีกับคนชั่วได้ และที่สำคัญการก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี ค.ศ. 2015 จะนำความเปลี่ยนแปลงมาสู่ชีวิตของเราอีกหลายประการ

เมื่อไม่นานมานี้ มีบทความเผยแพร่ฉบับหนึ่งระบุว่า เป็นเสียงสะท้อน มาจากคนไทยที่ต้องการเห็นการปฏิรูป เขาได้ตั้งคำถามไว้ใน บทความถึงความแตกต่างระหว่างประเทศที่ พัฒนาแล้วกับประเทศ ด้อยพัฒนาหรือความแตกต่างระหว่างประเทศ ที่สามารถรักษา เอกราชไว้ได้กับประเทศที่เคยสูญเสียเอกราช ตัวอย่างที่เห็นกันอยู่ ก็อย่างเช่นประเทศญี่ปุ่นและประเทศเยอรมัน ทั้งสองประเทศนี้ แม้จะเคยเป็นประเทศที่แพ้สงคราม แต่ก็สามารถกลับมายิ่งใหญ่ ในเศรษฐกิจโลกได้ เขาทำได้อย่างไร แต่กับประเทศที่เก่าแก่และ ร่ำรวยด้วยอารยธรรมมายาวนานกว่า 3,000 ปี เช่น ประเทศอินเดีย กับประเทศอียิปต์ แต่ผู้คนในประเทศส่วนใหญ่ก็ยังคงยากจนและไร้ ความหวังอยู่เหมือนเดิม แตกต่างจากประเทศเกิดใหม่ ๆ อย่างสิงคโปร์ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ เหล่านี้เป็นประเทศเล็กๆ มีประวัติศาสตร์ อายุไม่ถึง 100 ปี และดูเหมือนว่าจะเป็นประเทศที่ไม่มีศักยภาพ และ ล้าหลังกว่าประเทศไทย แต่วันนี้ประเทศเหล่านี้กลับมีการพัฒนาจน กลายเป็นประเทศที่ร่ำรวย มีความก้าวหน้าและมั่นคงระดับต้นๆ ของโลก

หากจะถามว่าเป็นเพราะความแตกต่างในเรื่องทรัพยากรทางธรรมชาติของประเทศที่พัฒนาแล้ว กับประเทศ ด้อยพัฒนาใช่หรือไม่ ก็ขอให้ลองพิจารณาดูประเทศญี่ปุ่นเป็นตัวอย่าง ประเทศญี่ปุ่นมีพื้นที่เพื่อการ เกษตรกรรมน้อยมาก เนื่องจากพื้นที่กว่า 80% ของประเทศเป็นภูเขา ไม่เหมาะกับการทำการเกษตรใดๆ ทั้งสิ้น แต่ญี่ปุ่นกลับสร้างตนเองให้เป็น ประเทศที่สามารถส่งออกเรื่องอาหารและสินค้าเกษตรได้ในอันดับต้น ๆ ของโลก หรือกรณีของประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งเป็นประเทศที่มีอากาศหนาวจัด ปีหนึ่งๆ สามารถทำการเกษตรได้เพียง 4 เดือน และที่มหัศจรรย์ไปกว่านั้น คือ ไม่มีการทำไร่ไถนาในประเทศสวิตเซอร์แลนด์เลยแม้แต่หยด แต่เขากลับสามารถทำชีสโคกแลดส่งออกเป็นรายได้ใหญ่ ของโลกได้ อีกทั้งเขายังได้นำเรื่องของความซื่อสัตย์ ความตรงต่อเวลา และความมีระเบียบของคนในสังคมมาใช้ให้เป็น ประโยชน์ จนเป็นที่ยอมรับว่าธนาคารของประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เป็นธนาคารที่มีมาตรฐานที่สูงที่สุดแห่งหนึ่งของโลก

สุดท้ายหากจะอ้างถึงความแตกต่างที่เกิดจากสีผิวและเผ่าพันธุ์ของผู้คนในแต่ละประเทศ กลับพบว่า แรงงาน ที่เคยมีนิสัยเกียจคร้านเมื่ออยู่ในประเทศของตนเอง กลับกลายเป็นแรงงานที่ขยันขันแข็งและมีคุณภาพขึ้นมาได้ เมื่อต้องย้ายไปทำมาหากินในประเทศที่เจริญแล้ว นั่นก็เป็นเพราะบรรยากาศในประเทศที่พัฒนาแล้ว จะไม่อนุญาตให้ใคร ขี้เกียจหรือเกะคนอื่นกินเป็นอันขาด ถ้าเช่นนั้นปัจจัยใดกันเล่าที่ทำให้เกิดความแตกต่าง ระหว่างประเทศที่พัฒนาแล้วกับ ประเทศที่ยังไม่พัฒนา

คำตอบก็คือ "ทัศนคติ" ของคนในประเทศที่พัฒนา แล้วนั่นเองที่ฝังรากลึกยาวนานผ่านระบบการศึกษาและ การอบรมปลูกฝังจากครูสู่รุ่นจนกลายเป็น "ค่านิยม" ของคน ในสังคมที่ได้สร้างความแข็งแกร่งดังที่ได้กล่าวมา ซึ่งพฤติกรรม ของคนในประเทศที่พัฒนา แล้วส่วนใหญ่จะดำเนินชีวิตอยู่บนหลักปรัชญาที่สำคัญ คือ

1. มีจริยธรรมในการดำเนินชีวิต
2. มีความซื่อสัตย์ (Integrity)
3. มีความรักในงาน (Work Loving)
4. มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ (Responsibility)
5. มีจิตใจมุ่งมั่นเพื่อสู่ความเป็นที่หนึ่ง
6. มีความเคารพต่อกฎระเบียบ (Respect to the law & rules)
7. มีความเคารพต่อสิทธิของผู้อื่น
8. มีความตรงต่อเวลา
9. รู้จักอดออมและสนใจในการลงทุนอย่างมีเหตุมีผล

เมื่อลองเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคนสิงคโปร์กับคนไทย จะพบคุณลักษณะสำคัญที่ทำให้ประเทศเล็กๆ อย่างสิงคโปร์สามารถก้าวขึ้นไปยืนอยู่แถวหน้าได้อย่างเต็มภาคภูมิก็คือ ความมีระเบียบวินัย ความตื่นตัว ความตรงต่อเวลาและความซื่อสัตย์ ซึ่งตรงกันข้ามกับคนไทยที่ขาดทัศนคติและแรงผลักดันที่สอดคล้องตามหลักปรัชญาการดำเนินชีวิต ดังนั้น การจะพัฒนาประเทศให้สำเร็จได้นั้นต้องเริ่มจากการพัฒนา "คน" ดังคำสอนของ ชงจื้อ ที่กล่าวไว้ว่า "หากเจ้าวางแผนไว้ 1 ปี...คงปลูกข้าว หากวางแผน 10 ปี...คงปลูกต้นไม้ และหากวางแผน 100 ปี...คงปลูกปัญญาให้ลูกหลาน"

สถานการณ์โลกในปัจจุบัน

โลกผ่านวิวัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของยุคต่างๆ มาอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ปี ค.ศ.1300 ซึ่งนับเป็นคลื่นลูกที่หนึ่งคือ "ยุคปฏิวัติเกษตรกรรม" ที่ได้สร้างรายได้ให้แก่ประเทศเกษตรกรรม ต่อมาประมาณปี ค.ศ.1800 ได้เกิดคลื่นลูกที่สองที่เรียกว่า "ยุคปฏิวัติอุตสาหกรรม" ยุคนี้ได้สร้างความมั่งคั่งมั่นคงและเกิดประเทศร่ำรวยขึ้นเป็นจำนวนมาก จนมาถึงปี ค.ศ. 1965 คลื่นลูกที่สามคือ "ยุคปฏิวัติสารสนเทศ" ได้เกิดขึ้น สารสนเทศและองค์ความรู้ ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ว่านี้ได้สร้างความเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นกับโลกอย่างมากมายมหาศาล และเมื่อไม่กี่ปี ที่ผ่านมานี้เองคือ เมื่อประมาณปี ค.ศ. 2004 ประเทศมหาอำนาจ 2 ประเทศทางฝั่งตะวันออกของแผนที่โลกคือ จีนและอินเดียได้ผ่นกันกำลังกันและก่อให้เกิดความขัดแย้งทางเศรษฐกิจกลายเป็นคลื่นลูกที่ 4 ที่เรียกว่า "ยุคจีนเดียว" (Chindia) ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกับที่ประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกา (United States of America) และหลายประเทศในยุโรป (United States of Europe) เริ่มประสบปัญหาทางเศรษฐกิจและพลังอำนาจเริ่มเสื่อมถอย

การรวมตัวของอาเซียน

ประชาคมอาเซียนเมื่อเริ่มก่อตั้งขึ้นนั้นมีวัตถุประสงค์สำคัญก็คือ เพื่อสร้างสันติภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันจะนำมาซึ่งเสถียรภาพทางการเมือง ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ประกอบกับการค้าระหว่างประเทศในโลกเริ่มมีแนวโน้มที่ติดกันการค้ารุนแรงมากขึ้น ทำให้ประเทศในอาเซียนต้องหันมากระชับและขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าระหว่างกันให้มากขึ้น ซึ่งเป็นวิสัยทัศน์ที่มุ่งเน้นในเรื่อง ความมั่นคง มั่งคั่ง และสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่นๆ ได้เป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม หลังการเกิดประชาคมอาเซียน ภาพอนาคตที่จะเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น การติดต่อสื่อสารและการเดินทางไประหว่างกันจะมีความสะดวกรวดเร็ว ตลาดแรงงานสามารถเคลื่อนย้ายไประหว่างกันได้อย่างเสรี จะมีความเปลี่ยนแปลงในเรื่อง พหุวัฒนธรรม ซึ่งจะมีความหลากหลาย ดังนั้น สถาบันการศึกษา บัณฑิตต้องเตรียมพร้อมในเรื่องทักษะที่จำเป็น ในการทำงาน การประกอบอาชีพ รวมทั้งการเตรียมสำหรับการดำรงชีวิตภายใต้ความหลากหลายที่อาจจะนำไปสู่ ความขัดแย้งในสังคมได้

อย่างไรก็ตาม แม้ประเทศไทยจะมีความพร้อมและได้เปรียบกว่าหลายประเทศในอาเซียน แต่ก็มีความเสี่ยงที่ต้องระมัดระวังไม่ว่าจะเป็นเรื่องของอำนาจอธิปไตยและความมั่นคง การขาดดุลทางการค้าระหว่างกัน และความหลากหลายทางวัฒนธรรมดังที่ได้กล่าวมา นอกจากนี้ยังมีเรื่องความร่วมมือทางด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งต้องมีการตกลงกันให้ชัดเจนเพื่อไม่ให้ขัดกับผลประโยชน์ของไทย รวมทั้งเรื่องของแรงงานที่มีทักษะสูงแต่ราคาถูก ที่จะหลั่งไหลเข้ามามากขึ้น ซึ่งจะทำให้คนไทยหลายอาชีพหางานได้ยากหรือได้ค่าตอบแทนที่ต่ำลง

มหาวิทยาลัยรังสิตกับกับประชาคมอาเซียน

มหาวิทยาลัยรังสิต ได้มีการเตรียมความพร้อมสำหรับก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนโดยมีกลไกในการดำเนินการ เช่น การเปิดหลักสูตร 2 ภาษา (Bilingual) การพัฒนาคุณภาพอาจารย์ การมีระบบอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งจะช่วยดูแลนักศึกษา และยังมีการจัดกิจกรรมนักศึกษาที่ช่วยส่งเสริมเรื่องการเรียนรู้ และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างกัน การพัฒนา บุคลากรสายสนับสนุนด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนให้รู้ เท้าทันข่าวสารข้อมูล สร้างการตระหนักรู้ทั้งในเรื่องทักษะ ภาษาอังกฤษ วัฒนธรรม รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพการทำงานของบุคลากรในทุกๆ ด้าน

การอภิปราย เรื่อง มหาวิทยาลัยรังสิตกับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนโอกาส ผลกระทบ และความท้าทาย

นาวาตรี ดร.อิทธิ ดิษฐบรรจง

อธิบดีกรมอาเซียนกระทรวงการต่างประเทศ

นายพนิตี ระตะนากุล

รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.)

ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ยาวะประภาส

คณบดีคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ดร.อนุสรณ์ ธรรมใจ

คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ผู้ดำเนินการอภิปราย

นาวาตรี ดร.อิทธิ ดิษฐบรรจง

อธิบดีกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ

วิทยาการท่านแรกได้เริ่มต้นการอภิปรายด้วยการปูพื้นฐานพัฒนาการของอาเซียนว่า ถือกำเนิดที่ประเทศไทยเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 มีสมาชิก เมื่อรวมก่อตั้งรวม 5 ประเทศ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และ สิงคโปร์ ต่อมาในปี พ.ศ.2527 บรูไน ดารุสซาลาม ได้เข้ามาเป็นสมาชิก ตามด้วยเวียดนามเข้ามาเป็นสมาชิกเมื่อปี พ.ศ. 2538 ขณะที่พม่าและลาวได้เข้ามาเป็นสมาชิกในปี พ.ศ.2540 และประเทศสุดท้าย คือกัมพูชา เข้ามาเป็นสมาชิกอาเซียน เมื่อปี พ.ศ.2542 ปัจจุบันอาเซียนมีประเทศสมาชิก ทั้งหมด 10 ประเทศ มีประชากรรวมกันประมาณ 600 ล้านคน ข้อมูลสำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับอาเซียนที่ควรทราบคือ อาเซียนมีพื้นที่รวมกันไม่น้อยกว่า 4.5 ล้านตาราง กิโลเมตร มี ผลิตภัณฑ์มวลรวมหรือจีดีพี(GDP) เท่ากับ 1,540 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีการค้ารวมเท่ากับ 1,800 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ความสำคัญด้านเศรษฐกิจของอาเซียนต่อไทย

อาเซียนเป็นคู่ค้าอันดับหนึ่งของไทยตั้งแต่ปี พ.ศ.2545 จนถึงปัจจุบันคิดเป็น ร้อยละ 22-24 ของมูลค่าการค้าทั้งหมดของไทย และในปี พ.ศ. 2554 มูลค่า การค้าไทยกับอาเซียน เพิ่มขึ้นร้อยละ 8 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2553 ไทยได้เปรียบดุลการค้ามากกว่า 1 หมื่นล้าน ดอลลาร์สหรัฐต่อปี อาเซียนเข้ามาลงทุนในไทย จำนวน 669.43 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และไทยไปลงทุนในอาเซียน จำนวน 1,962.01 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ข้อมูลปี พ.ศ. 2552) ในปี พ.ศ. 2553 มีนักท่องเที่ยวอาเซียน จำนวน 4.5 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 28.45 ของ นักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมด

ความร่วมมือทางด้านการศึกษากับอาเซียน

การรวมตัวของอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ เป็นโอกาสสำหรับประเทศไทยเนื่องจากเรามีความพร้อมในหลายๆ ด้าน รวมทั้งด้านการศึกษาก็มีการเตรียมความพร้อมให้บัณฑิตที่กำลังจะจบการศึกษามีทักษะ ความรู้เพียงพอ ก็จะสมารถไปทำงานในกลุ่มประเทศอาเซียนได้ง่ายขึ้น เช่นเดียวกันบุคลากรในบางสาขาอาชีพจากประเทศในกลุ่มก็จะสามารถเข้ามาทำงานในประเทศไทยได้มากขึ้น ซึ่งขณะนี้ทางกระทรวงฯ ได้เข้าไปสนับสนุน เช่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จะทำตึกสูตรอาเซียน เป็นหลักสูตรระหว่างประเทศ โดยจะเขียนตำราเรียนร่วมกัน 10 ประเทศ โดยกระทรวงฯ จะนำเงินจากกองทุนอาเซียนมาช่วยสนับสนุน ผ่านทางผู้แทนถาวรของอาเซียน และในปีนี้จะจัดโครงการ "การแนะนำทุนจากอาเซียน" ซึ่งจะมีผู้แทนอาเซียนมาพูดให้ฟังเกี่ยวกับทุนของอาเซียน วิธีการขอทุนรวมทั้งการอบรมการเขียนโครงการเพื่อขอทุน อย่างไรก็ตาม เรื่องเร่งด่วนที่ประเทศไทยต้องทำขณะนี้ คือการเตรียมคนไทยให้พร้อมสำหรับการเป็นพลเมืองอาเซียน แม้จะยังขาดแคลนบุคลากรที่จะทำหน้าที่ให้ความรู้ ก็ตาม แต่ทราบมาว่าขณะนี้ สกอ. ได้ร่วมมือกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตั้งศูนย์อาเซียนศึกษาแห่งชาติขึ้น โดย องค์การนี้จะทำหน้าที่หลักในการเชื่อมโยงศูนย์อาเซียนในที่ต่างๆ ให้เชื่อมโยงกันและประสานงานในการให้ความช่วยเหลือแก่สถาบันที่ประสบปัญหา

<http://www.etvmac.tv/news/2011/11/1521>

นายพินิติ รตะนาหกุล

รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.)

วิทยากรท่านต่อมาได้กล่าวว่า สกอ. ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุน เรื่องการเตรียมความพร้อมของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสู่ประชาคมอาเซียนมาโดยตลอด ประการแรกคือ การจัดตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network; AUN) ซึ่งเป็นความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ของประเทศอาเซียน ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2538 ปัจจุบันมีมหาวิทยาลัยของไทยเข้าร่วม เป็นสมาชิกแล้ว 4 แห่ง จากทั้งหมด 26 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพาและมหาวิทยาลัยมหิดล ประโยชน์ที่ได้จากความร่วมมือของเครือข่าย มหาวิทยาลัยอาเซียน คือ การแลกเปลี่ยนทางวิชาการ โครงการทุนการศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนนักศึกษาระดับปริญญาตรีระหว่างมหาวิทยาลัย และทุนการศึกษาจากรัฐบาลที่เป็นประเทศคู่เจรจากับอาเซียน เช่น จีน ญี่ปุ่น และเกาหลี ซึ่งเรียกว่า AUN Scholarship นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมความร่วมมือที่เรียกว่า เครือข่ายการประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network Quality Assurance : AUNQA) AUNQA ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2541 โดยวัตถุประสงค์เพื่อสร้างกลไกการประกันคุณภาพและมาตรฐานอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยที่เป็นสมาชิกให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งต่อไปนักศึกษาสามารถไปเรียนที่ไหนในอาเซียนก็ได้ โดยมี QA เป็นกรอบในการควบคุมคุณภาพ

ประการต่อมา สกอ. ผลักดันในเรื่องของการแลกเปลี่ยนนิสิต-นักศึกษาภายใต้กรอบของอาเซียน โดยโครงการที่กำลังทำอยู่ตอนนี้ คือ M-I-T Mobility Programme เป็นการแลกเปลี่ยนนักศึกษาระหว่างมาเลเซีย อินโดนีเซีย และไทย โดยริเริ่มให้มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษาในอาเซียนเป็นเวลา 1 เทอม โดย สกอ. จะดูแลในเรื่องค่าใช้จ่ายให้นักศึกษาทั้งหมด เป้าหมายของโครงการนี้คือการสร้างความตื่นตัว ความกลมกลืนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียน ลดความแตกต่างระหว่างภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมของประเทศสมาชิก การแลกเปลี่ยนนี้จะทำให้เกิดความรู้และก่อให้เกิดการพัฒนาในเรื่องของหลักสูตรของแต่ละมหาวิทยาลัย โดยโครงการจะสนับสนุน การแลกเปลี่ยนนักศึกษาในระดับปริญญาตรีใน 5 สาขาวิชาที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ คือ เกษตรศาสตร์ ภาษาและวัฒนธรรม การบริการและการท่องเที่ยว ธุรกิจระหว่างประเทศ และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร เป็นเวลา 1 ภาคการศึกษา มีมหาวิทยาลัยของประเทศไทยเข้าร่วมโครงการแล้ว 6 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศ.ดร.ศุภชัย ยาวะประภาษ

คณบดีคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยากรท่านสุดท้ายได้กล่าวว่า มหาวิทยาลัยในไทยเองก็ต้องปรับตัว การปรับตัวในที่นี้ไม่ใช่การทำตามมหาวิทยาลัยชั้นนำอย่างของสิงคโปร์หรือฮ่องกง ซึ่งเน้นความเป็นสากลมากเกินไปจนเหมือนเป็นมหาวิทยาลัยของยุโรปหรืออเมริกาที่มากเปิดสอนที่สิงคโปร์ อยากให้ผู้ที่เกี่ยวข้องลองคิดให้ไกลออกไปจากอาเซียนหรือ Beyond ASEAN อย่าตีกรอบเฉพาะอาเซียนให้คิดถึงนักศึกษาจากยุโรปหรืออเมริกาที่อยากจะมาเรียนในประเทศไทย หรือประเทศอื่นๆ ในอาเซียน เพราะเรามีจุดเด่นที่เรียกว่า อัตลักษณ์อาเซียน (ASEAN Identity) อย่างประเทศไทยเราก็มีจุดเด่น ของเราทั้งในเรื่องวิถีชีวิตและวัฒนธรรมประเพณี ก็ให้เน้นจุดเด่นนี้และพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นไป ไม่ใช่ตอนนี้เราให้ความสำคัญกับอาเซียน ทุกมหาวิทยาลัยต้องเปิดอาเซียนศึกษาเหมือนกันหมด ที่สำคัญมหาวิทยาลัยสร้างให้บัณฑิตมีความรู้ความสามารถคือ ต้องเก่งจริง นอกจากนี้ยังต้องพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษและไอที และต้องไม่ละทิ้งความเป็นไทยซึ่งเป็นจุดเด่นของเรา เมื่อมีนักศึกษาจากยุโรป อเมริกา หรือแคนาดาสนใจมาเรียน สุดท้ายนักศึกษาจากประเทศในอาเซียนก็จะตามมาเรียนกันเอง

สุดท้ายวิทยากรได้สรุปว่าประเทศไทยต้องเตรียมความพร้อมในหลายเรื่อง ทั้งการสร้างความรู้ให้กับประชาชน การผนวกวิสัยทัศน์และแผนปฏิบัติการของอาเซียนเข้าสู่นโยบายของรัฐบาลและส่วนราชการ การจัดระบบการบริหารใหม่ให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ใหม่โดยการปรับหรือแก้ไขโครงสร้างของหน่วยราชการ การสร้างองค์ความรู้ของหน่วยราชการ ให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนและทันต่อการเคลื่อนไหวของอาเซียน การจัดตั้งสำนักงานหรือส่วนความร่วมมืออาเซียนในส่วนราชการให้เป็นจุดประสานเครือข่ายในการขับเคลื่อนการเป็นประชาคมอาเซียนในส่วนราชการของไทย ทางด้านการศึกษาวิทยากรให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษามีจำนวน เพิ่มมากขึ้นแต่เป็นไปอย่างไร้ทิศทางและมีปัญหาในเรื่องการบริหารจัดการ รวมทั้งคุณภาพของอาจารย์ และการหดตัวของประชากรไทยทำให้จะมีจำนวนนักเรียนเข้าเรียนต่อระดับอุดมศึกษาลดน้อยลง สถาบันการศึกษาต้องหันมาพิจารณาในเรื่องของการจัดการเรียนการสอนระดับอาชีวะมากขึ้น รวมทั้งมีแผนในการรับนักศึกษาอาเซียน มาทดแทนจำนวนนักศึกษาไทยที่จะลดจำนวนลง แต่สิ่งสำคัญที่ต้องพิจารณาคือคุณภาพการเรียนการสอนซึ่งจะช่วยให้สถาบันการศึกษา สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ได้ทั้งในและนอกอาเซียน

